Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Jednotný trh pre Európu 21. storočia“

KOM(2007) 724 v konečnom znení

(2009/C 77/03)

Európska komisia sa 20. novembra 2007 rozhodla podľa článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Jednotný trh pre Európu 21. storočia“

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 15. júla 2008. Spravodajcom bol CASSIDY a pomocnými spravodajcami boli páni HENCKS a CAPPELLINI.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 447. plenárnom zasadnutí 17. a 18. septembra 2008 (schôdza z 18. septembra 2008) prijal 51 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 4 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Zhrnutie – závery a odporúčania

1.1 EHSV zdôrazňuje význam Lisabonskej stratégie, ktorá prispeje k zachovaniu výhod jednotného trhu a k jeho rozvoju a konsolidácii.

1.2 Dobre fungujúci, konkurencieschopný a inovatívny jednotný trh je pre Európu potrebný, ak chce z globalizácie vyťažiť čo najviac a súčasne zachovať sociálne štandardy. EHSV je v tejto súvislosti znepokojený nedávnymi rozsudkami Európskeho súdneho dvora, ktoré sa týkajú vysielania pracovníkov. V súčasnosti analyzuje vplyv týchto rozsudkov na acquis communautaire v oblasti sociálnej politiky ([1]).

1.3 V záujme rozvoja jednotného trhu EHSV zdôrazňuje význam podpory a zhodnocovania výsledkov vedeckého výskumu a inovácie, pomoci národným dodávateľom technológií pri propagovaní inovatívnych výrobkov a technológií na európskej úrovni a presadzovaní šírenia a nadnárodného využívania výsledkov výskumu. Jednotný trh je kľúčovým nástrojom na uskutočňovanie Lisabonskej agendy. Jeho cieľom je, aby prispieval spotrebiteľom, hospodárskemu rastu a zamestnanosti, pretože vďaka nemu sa postupne odstraňujú prekážky pre voľný pohyb osôb, tovaru, služieb a kapitálu, hoci mnohé pretrvávajú. Výhody užšej integrácie sú nepopierateľné.

1.4 Balík preskúmania jednotného trhu, ktorý predložila Komisia, je dobrým základom pre oživenie jednotného trhu. Jeho úspech však bude do veľkej miery závisieť od schopnosti a ambícií vlád jednotlivých členských štátov a ich sociálnych partnerov ujať sa svojich povinností a vyčleniť nutné zdroje, aby sa slová zmenili na činy.

([1]) INT/416, R/CESE 1120/2008.

1.5 Správne a jednotné uplatňovanie platných právnych predpisov a noriem je jednou z najdôležitejších úloh. Hodnotenie vplyvu, zníženie administratívneho zaťaženia, nákladov súvisiacich s legislatívou, ktorá vyplýva z daňovej fragmentácie vnútorného trhu, a lepšia konzultácia so sociálnymi partnermi a zainteresovanými stranami a najmä s malými a strednými podnikmi sú nevyhnutné tak pre pochopenie cieľov regulácie, ako aj pre hľadanie riešení bez regulatórnych zásahov.

1.6 Malé a stredné podniky významne prispievajú k efektívnemu fungovaniu jednotného trhu. MSP vo svojich rôznych formách zohrávajú obzvlášť dôležitú úlohu v odvetví služieb a sú rozhodujúce pre sociálne kompromisy, ktoré podporujú hospodárstvo EÚ. V zákone o malých podnikoch („Small Business Act“) a charte malých a stredných podnikov sa uznáva význam MSP v politických procesoch a inštitúciách EÚ a členských štátoch. EHSV však zastáva názor, že viac pozornosti by sa malo venovať úlohe MSP pri uskutočňovaní politiky, najmä vzhľadom na ich príspevok k dosahovaniu cieľov hospodárskej, environmentálnej a sociálnej politiky.

1.7 EHSV zdôrazňuje, že Európsky fond na prispôsobenie sa globalizácii je dôležitým nástrojom solidarity, ktorý poskytne osobitnú pomoc pri hľadaní nového zamestnania tým pracovníkom, ktorí stratili zamestnanie z dôvodu zmeny globálnych obchodných štruktúr. Výbor víta, že tento nástroj sa vzťahuje na zamestnancov MSP, avšak vyjadruje poľutovanie nad tým, že nie je dostupný pre samostatne zárobkovo činné osoby, ktoré sú postihnuté rovnakými zmenami.

1.8 EHSV vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zabezpečili poskytnutie dostatočných zdrojov na zlepšenie presadzovania pravidiel jednotného trhu. Mali by sa tiež vypracovať iniciatívy na zabezpečenie synergie medzi politikou jednotného trhu, politikou hospodárskej súťaže a sociálnou a environmentálnou politikou, ktoré sú dôležité pre dobre fungujúci jednotný trh.

1.9 Komisia a členské štáty musia zabezpečiť, aby nové regulačné iniciatívy, ktoré by mali prispievať k bezproblémovému fungovaniu vnútorného trhu, brali do úvahy rovnako vplyv na konkurencieschopnosť európskych podnikov, ako aj sociálne a environmentálne dôsledky. V záujme zabezpečenia súdržnosti a právnej istoty pre podniky a spotrebiteľov a zabránenia vzniku novým iniciatívam, ktoré by si navzájom odporovali, by mala pre nové návrhy na európskej i národnej úrovni existovať „skúška zlučiteľnosti s jednotným trhom“ ([2]) a mal by byť hodnotený sociálny a environmentálny vplyv týchto iniciatív.

1.10 Pre občanov a podniky by mal byť zabezpečený ľahký a dostupný prístup k súdom vrátane primeraných opravných prostriedkov a mechanizmov riešenia sporov. V tomto ohľade by sa mal zlepšiť rozvoj nástrojov na mimosúdne urovnanie sporov.

1.11 EHSV môže iba uvítať cieľ oznámenia z 20. novembra 2007 o službách všeobecného záujmu, ktorým je „konsolidovať rámec EÚ vzťahujúci sa na služby všeobecného záujmu vrátane zdravotných a sociálnych služieb, ktorý poskytne konkrétne riešenia konkrétnych problémov“ a „zmes opatrení zameraných na jednotlivé odvetvia a opatrení zameraných na jednotlivé problémy“.

1.12 Keďže sa v primárnom práve EÚ alebo v zmluvách uznáva, že služby všeobecného hospodárskeho záujmu (SVHZ) ako celok sú súčasťou „spoločných hodnôt“ EÚ a prispievajú k jej „sociálnej a územnej súdržnosti“, musia byť opatrenia zamerané na jednotlivé odvetvia (zohľadňujúce špecifické črty každého odvetvia) spojené s prístupmi zameranými na jednotlivé problémy.

1.13 Zaradením rozdielu medzi hospodárskymi a nehospodárskymi službami do primárnej legislatívy a vzhľadom na nutnosť zabezpečiť dodržiavanie spoločných zásad fungovania SVHZ, protokol o službách všeobecného záujmu ukazuje, že proces objasňovania konceptov a systémov je teraz dôležitejší než kedykoľvek predtým pre zabezpečenie toho, aby tieto služby už nezáviseli od výlučne legislatívneho alebo súdneho prístupu „od prípadu k prípadu“.

1.14 Napriek tomu, že Európsky parlament opakovane požadoval skutočnú právnu istotu pre sociálne služby verejného záujmu, návrhy v oznámení o službách všeobecného záujmu sa obmedzujú na rad odpovedí na „najčastejšie kladené otázky“, ktoré sú síce užitočné, ale nemajú záväznú právnu hodnotu.

1.15 EHSV preto navrhuje mnohostranný, postupný prístup, pri ktorom sa spájajú aspekty zamerané na jednotlivé odvetvia a na jednotlivé problémy. To by viedlo k prijatiu legislatívnych iniciatív tam, kde je to potrebné a/alebo k prispôsobeniu týchto zásad a podmienok na rôzne príslušné odvetvia (horizontálny prístup zameraný na jednotlivé problémy).

([2]) Ako sa požaduje v uznesení Európskeho parlamentu zo 4. septembra 2007 o preskúmaní jednotného trhu: riešenie prekážok a neefektívnosti prostredníctvom lepšieho vykonávania a presadzovania predpisov (2007/2024 (INI).

2. **Hlavné prvky oznámení Komisie**

2.1 Posudzovaný balík opatrení Komisie je súborom iniciatív, ktorý vychádza z piatich pracovných dokumentov a dvoch oznámení týkajúcich sa služieb všeobecného záujmu a sociálneho rozmeru jednotného trhu ([3]).

2.2 EHSV vypracoval stanoviská na všetky uvedené témy ([4]). Nedávno prijal stanovisko z vlastnej iniciatívy o vonkajšom rozmere jednotného trhu a v súčasnosti pripravuje stanovisko o jeho sociálnom a environmentálnom rozmere ([5]).

3. **Všeobecné pripomienky – účinnejšie presadzovanie**

3.1 Výbor víta, že v oznámení KOM(2007) 724 v konečnom znení sa kladie dôraz na posilnenie práv spotrebiteľov a MSP, aby mohli využívať výhody jednotného trhu a aby ich očakávania a obavy boli lepšie zohľadnené. Je preto potrebné uvítať, že politika jednotného trhu venuje osobitnú pozornosť oblastiam týkajúcim sa spotrebiteľov, ako napr. energetike, telekomunikáciám, finančným službám pre súkromné osoby a veľkoobchodu a maloobchodu.

3.2 Úspech budúcej politiky jednotného trhu závisí od schopnosti členských štátov a Komisie spoločne zlepšiť jeho fungovanie. Jednotný trh je „rozpracovaným projektom“, za ktorý nesú všetci spoločnú zodpovednosť. Členské štáty sa s ním musia viac stotožniť. Často sa orgánom jednotlivých členských štátov nedarí plniť si povinnosti v súvislosti s riadením jednotného trhu, čo vedie k novým prekážkam, ktoré oslabujú dôveru v jednotný trh, ktorú by mal trh vzbudzovať. Viac by sa mala uznávať dôležitá úloha sociálnych partnerov pri podporovaní jednotného trhu.

([3]) „Balík opatrení Komisie“ z 20. novembra 2007 pozostáva z oznámenia „Jednotný trh pre Európu 21. storočia“ [KOM(2007) 724 v konečnom znení], ktoré stanovuje súbor iniciatív na zmenu orientácie jednotného trhu. Toto oznámenie sa opiera o päť pracovných dokumentov útvarov Komisie na tieto témy:
— „The single market: review of achievements“ [SEC(2007) 1521]
— „Instruments for a modernised single market policy“ [SEC(2007) 1518]
— „Implementing the new methodology for product, market and sector monitoring: Results of a first sector screening“ [SEC(2007) 1517]
— „The external dimension of the single market review“ [SEC(2007) 1519]
— „Initiatives in the area of retail financial services“ [SEC(2007) 1520].
Okrem toho existujú ďalšie dve oznámenia:
— Oznámenie na tému: „Služby všeobecného záujmu vrátane sociálnych služieb všeobecného záujmu: nový európsky záväzok“ [KOM(2007) 725 v konečnom znení] a niekoľko pracovných dokumentov [pracovných dokumentov útvarov Komisie: SEC (2007) 1514, SEC(2007) 1515, SEC(2007) 1516]
— Oznámenie na tému: „Príležitosti, prístup a solidarita: smerom k novej sociálnej vízii pre Európu 21. storočia“ [KOM(2007) 726 v konečnom znení].

([4]) CESE 267/2008, Ú. v. EÚ C 162, 25.6.2008, CESE 1262/2007, Ú. v. EÚ C 10, 15.2.2008, CESE 62/2008 zo 16. 1. 2008, Ú. v. EÚ C 151, 17.6.2008.

([5]) CESE 481/2008, Ú. v. EÚ C 204, 9.8.2008 a INT/416, R/CESE 1120/2008.

3.2.1 Komisia sa snaží o to, aby správne presadzovanie dostalo vyššiu prioritu. Je potrebné vytvoriť nástroje, ktoré zabezpečia lepšie fungovanie právnych predpisov v praxi. Včasná a riadna transpozícia právnych predpisov Spoločenstva a zjednodušovanie administratívy sú dôležité pre uľahčenie presadzovania. Správna transpozícia smernice o službách je obzvlášť dôležitá pre dosiahnutie jej cieľov hospodárskeho rastu a vytvárania pracovných miest.

3.3 Prioritou by aj naďalej malo byť poskytovanie jednoduchých a rýchlych riešení problémov, s ktorými sa občania a podniky na jednotnom trhu stretávajú. SOLVIT je obzvlášť užitočný nástroj, ale sa bohužiaľ dostatočne nevyužíva z dôvodu chýbajúcich znalostí o tomto systéme a jeho užitočnosti a z dôvodu nedostatku primeraných prostriedkov najmä na úrovni jednotlivých členských štátov. Je potrebné odporučiť akúkoľvek iniciatívu na zlepšenie tejto situácie, vrátane opatrení na zabezpečenie dostatočných zdrojov – ľudských i finančných – v centrách SOLVIT, ako aj iniciatívy na rozšírenie ich oblasti pôsobnosti.

3.4 EHSV podporuje zámer Komisie zefektívniť a urýchliť konanie vo veci porušenia práva Spoločenstva tým, že prioritu budú mať tie prípady, ktoré predstavujú najväčšie riziko pre jednotný trh a majú veľký hospodársky význam, bez toho, aby bola ohrozená účinnosť existujúcich odradzujúcich prostriedkov.

3.5 Je potrebné vykonať ešte veľa práce v oblasti dohľadu nad trhom miestne vyrábaných a dovážaných výrobkov. To je povinnosťou tak orgánov členských štátov ako aj Európskej komisie.

3.6 EHSV vyjadruje želanie, aby Komisia kládla väčší dôraz na pomoc MSP tým, že spojí politiku v oblasti MSP so sociálnymi a environmentálnymi cieľmi Európskej únie, a nakoniec aby zrušila všetky národné netarifné prekážky vrátane prekážok brániacich voľnému pohybu kapitálu a pracovníkov ([6]).

3.7 Všeobecne je stále rozhodujúce, aby Komisia aj naďalej zohrávala dôležitú úlohu ako kontrolný orgán nad dodržiavaním Zmluvy o ES a uskutočňovala svoje právo iniciatívy s cieľom dosiahnuť správne fungovanie jednotného trhu.

3.8 EHSV zastáva názor, že je dôležité vyvíjať neprestajné úsilie na ďalšie znižovanie nákladov vyplývajúcich z fragmentácie jednotného trhu v daňovej oblasti, prostredníctvom posilnenia právnych prepisov Spoločenstva, ktoré podporia rozvoj cezhraničných aktivít a prispejú ku konsolidácii jednotného trhu.

([6]) *Malé a stredné podniky – kľúč k dosahovaniu vyššieho rastu a zamestnanosti. Priebežné preskúmanie modernej politiky MSP.* KOM(2007) 592 v konečnom znení, dostupné na stránke: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52007DC0592:EN:NOT.

4. **Lepšia právna úprava**

4.1 EHSV víta cieľ zabezpečiť „inkluzívnejšiu tvorbu politiky“ a želanie „rozšíriť zapojenie zainteresovaných strán“. Kľúčový význam má systematické posudzovanie vplyvu.

4.2 Je veľmi dôležité, aby do prípravy posudzovania vplyvu mohli prispieť aj zainteresované strany. Nad posudzovaním vplyvu by mal dohliadať nezávislý a externý odborný orgán, v ktorom by boli zastúpené aj skupiny, ktorým sú právne predpisy v konečnom dôsledku určené.

4.3 Takisto treba dosiahnuť zníženie administratívnej záťaže podnikov bez toho, aby boli ohrozené sociálne výdobytky.

4.4 V záujme zabezpečenia nadväznosti jednotlivých predpisov a právnej istoty pre podniky a spotrebiteľov a v snahe zabrániť vzniku nových iniciatív, ktoré by vytvorili ďalšie prekážky, by sa mala pre nové návrhy na európskej i národnej úrovni vytvoriť tzv. „skúška zlučiteľnosti s jednotným trhom“, ktorej súčasťou by bolo aj hodnotenie sociálnych a environmentálnych vplyvov ([7]). Nejasné texty právnych predpisov, ktoré sa často uplatňujú a vykladajú rozlične, spôsobujú komplikácie v legislatíve Spoločenstva.

4.5 Obzvlášť dôležité je zlepšiť informovanosť a údaje o praktickom uplatňovaní pravidiel jednotného trhu. Komisia by sa mala postaviť otvorenejšie k zverejňovaniu informácií o členských štátoch, ktoré si neplnia svoje povinnosti a mala by pomáhať sociálnym partnerom na národnej úrovni tým, že by zosúladila postup podávania národných správ a vniesla by doň väčšiu transparentnosť.

5. **Vonkajší rozmer jednotného trhu** ([8])

5.1 EHSV súhlasí s Komisiou, že globalizácia je impozantným zdrojom dynamiky a konkurencieschopnosti a že jednotný trh je výhodou, ktorú treba využiť ako odrazový mostík na vyrovnanie sa s problémami, ktoré prináša globalizácia.

5.2 Liberalizácia obchodu sa správne označuje za prvý pilier stratégie EÚ v tejto oblasti. Meradlom úspechu EÚ bude ambiciózne ukončenie kola rokovaní v Dohe a uzatvorenie rozsiahlych dohôd o voľnom obchode v rámci programu „Globálna Európa“.

5.3 Pre schopnosť podnikov uplatniť sa na medzinárodnej scéne sú čoraz významnejšie otázky právneho prostredia a noriem. Európske organizácie pre normalizáciu, ako CEN, CENELEC a ETSI, by v spolupráci s poradnými organizáciami, ako napríklad NORMAPME ([9]), mali zabezpečiť, aby sa takéto normy sprístupnili pre všetky podniky, najmä pre malé podniky, v celej EÚ a v rozvojových krajinách.

([7]) Pozri stanovisko CESE 794/2007.
([8]) CESE 481/2008, Ú. v. EÚ C 204, 9.8.2008.
([9]) Európsky úrad remeselníkov a malých a stredných podnikov pre normalizáciu.

5.4 Komisia správne zdôrazňuje, že je potrebné dosiahnuť lepšiu spoluprácu v oblasti právnych predpisov, ekvivalenciu a približovanie medzinárodných pravidiel v tejto oblasti. Dlhodobým cieľom by mal byť „jeden test a jedna norma s univerzálnou akceptáciou".

5.5 Predpisy EÚ musia zachovávať konkurencieschopnosť. Nadmernú záťaž podnikov EÚ nie je možné kompenzovať medzinárodným uznávaním noriem EÚ. Spolupráca s partnerskými krajinami v oblasti právnej regulácie neprinesie ovocie, ak sa nevytvorí prostredie otvorené voči iným prístupom a inováciám.

5.6 EHSV víta záväzok porovnávať právne predpisy EÚ s osvedčenými zahraničnými postupmi, najmä s predpismi hlavných obchodných partnerov EÚ. Takéto porovnávanie by sa malo systematicky zaraďovať do posudzovania vplyvu EÚ a Únia by mala byť otvorená voči spolupráci v oblasti právnej regulácie s hlavnými obchodnými partnermi. Mala by akceptovať oficiálne uznávané medzinárodné normy na hodnotenie zhody.

5.7 Mali by sa podporiť iniciatívy EÚ stať sa celosvetovým lídrom pri stanovovaní predpisov a vývoji kvalitných a vedecky podložených noriem pre priemyselné a potravinárske výrobky. Spoločné normy by sa mali spájať so spoločnými cieľmi v oblasti právnych predpisov. Výbor preto odporúča zamerať sa väčšmi na bilaterálne dohody a siete medzinárodných regulačných orgánov.

5.8 EÚ by mala aj naďalej podporovať voľný obchod, no zároveň by mala vhodne dohliadať na trh, aby sa zabránilo dovozu nebezpečných výrobkov. Komisia by však mala zabezpečiť, aby sa tieto opatrenia a nové systémy súkromných noriem nezneužívali na protekcionistické účely ([10]).

6. **Sociálny rozmer jednotného trhu**

6.1 Výbor súhlasí s názorom, že sociálny rozmer pomôže zlepšiť fungovanie jednotného trhu, v súlade so stratégiou pre rast a zamestnanosť a vďaka jej dôraznému zameraniu na zdravé malé a stredné podniky.

6.2 Keďže začlenenie do pracovného trhu je najlepšou zárukou na predchádzanie sociálnemu vylúčeniu, lepšie využívanie európskeho potenciálu pracovnej sily v rýchlo sa meniacich spoločnostiach by sa malo stať jadrom plánu Komisie pre „príležitosti, prístup a solidaritu". Komisia musí v spolupráci so sociálnymi partnermi zabezpečiť, aby sa tento plán uplatňoval predovšetkým na zraniteľné skupiny osôb, prisťahovalcov a menšiny.

6.3 Pri reakcii na výzvy globalizácie, ako sú zmeny v oblasti technológií a meniace sa sociálne a environmentálne podmienky, je potrebné, aby sa opatrenia zamerali na dosahovanie sociálnych cieľov prostredníctvom zvyšovania zamestnanosti a vytvárania rámcových podmienok pre vysoký rast produktivity.

6.4 EHSV vo svojom stanovisku ([11]) zdôrazňuje, nakoľko je dôležité zaradiť prvok „flexiistoty" ([12]) do všetkých politík EÚ. MSP – a najmä samostatne zárobkovo činné osoby – majú pre efektívne fungovanie flexibilných trhov práce zásadný význam. Na to je potrebné lepšie porozumieť úlohe malých a stredných podnikov vo vzťahu k ustanoveniam sociálnej politiky.

7. **Jednotný trh zameraný na inovácie**

7.1 V záujme rozvoja jednotného trhu EHSV zdôrazňuje význam podpory a zhodnocovania výsledkov vedeckého výskumu a inovácie, pomoci národným dodávateľom technológií pri propagovaní inovatívnych výrobkov a technológií na európskej úrovni a presadzovaní šírenia a nadnárodného využívania výsledkov výskumu. Kvalita jednotného trhu môže značne ovplyvniť inovačnú schopnosť Európy. Na európskej úrovni je potrebná koordinácia výskumu a vývoja medzi zoskupeniami malých a stredných podnikov a veľkými firmami, výskumnými ústavmi, univerzitami a novým Európskym inštitútom pre inovácie a technológiu.

7.2 Kľúčom k inovačnej schopnosti Európy je pokrok smerom ku konkurencieschopnejšiemu patentovému systému, pokiaľ ide o náklady na právnu istotu. Patrí sem aj napredovanie spoločného európskeho systému jurisdikcie v oblasti patentov, ktorý by mal priniesť všetkým podnikom najvyššiu kvalitu, efektívnosť nákladov a spoľahlivosť a patentový zákon Spoločenstva spĺňajúci tie isté kritériá, čo by malo prospieť najmä malým a stredným podnikom. Vyvstáva tu aj potreba dôraznej ochrany práv duševného vlastníctva pred rozmáhajúcim sa falšovaním a pirátstvom, ktorá by sa mala spájať s účinnými opatreniami na európskej a medzinárodnej úrovni.

7.3 Inovácie pri správe sociálnej politiky by mali zohľadniť aj rôzne organizácie sociálnej ekonomiky (ako napr. družstvá), ktoré môžu väčšmi priblížiť poskytovanie služieb užívateľom, v súlade s príslušným dohľadom a predpismi.

([10]) Správa WTO o svetovom obchode za rok 2005 „*Exploring the links between trade, standards and the WTO*" (Hodnotenie vzťahov medzi obchodom, normami a WTO): http://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/world_trade_report05_e.pdf.

([11]) CESE 999/2007, Ú. v. EÚ C 256, 27.10.2007.

([12]) CESE 767/2008 (SOC/283), KOM(2007) 359 v konečnom znení: Flexiistotu možno definovať ako integrovanú stratégiu na súčasné zvýšenie flexibility a istoty na trhu práce.

7.4 Nová politika jednotného trhu musí zohrávať ústrednú úlohu pri vytváraní environmentálne udržateľného globálneho hospodárstva.

8. **Politika ochrany spotrebiteľa**

8.1 Vyvážená spotrebiteľská politika je dôležitá pre riadne fungovanie jednotného trhu. EHSV pokladá spotrebiteľov za ústredný prvok novej vízie Komisie zameranej na vytvorenie skutočne inkluzívneho jednotného trhu. Mala by sa venovať väčšia pozornosť skúsenostiam spotrebiteľov s trhom, napríklad prostredníctvom posudzovania vplyvu alebo zaradením záujmov spotrebiteľov do Lisabonskej agendy.

8.2 Je potrebné zamerať sa na jeden spoločný trh, ktorý prospieva spotrebiteľom a podnikom a na úlohu, ktorú môže zohrať sektor služieb v hospodárstve, prostredníctvom zvyšovania kvality a dôvery spotrebiteľov. Spotrebitelia by mali mať reálny prístup k tovaru a službám poskytovaným v celej EÚ a podniky by mali mať možnosť poskytovať svoj tovar a služby kdekoľvek v EÚ za rovnakých podmienok ako na domácom trhu. Správnym základom pre vytvorenie takejto obojstranne výhodnej situácie je harmonizácia spojená so vzájomným uznávaním ([13]).

9. **Oznámenie o službách všeobecného záujmu vrátane sociálnych služieb všeobecného záujmu: nový európsky záväzok** ([14])

9.1 EHSV vo viacerých skorších stanoviskách ([15]) vyjadril znepokojenie nad právnou neistotou, ktorá prevláda v oblasti služieb všeobecného záujmu.

9.2 V oznámení sa zdôrazňuje úloha protokolu o službách všeobecného záujmu (Protokol o SVZ), ktorý má byť pripojený k Lisabonskej zmluve a podľa Komisie má vytvoriť súvislý rámec, ktorý usmerní činnosť EÚ a poskytne pevný základ pre definíciu služieb všeobecného záujmu ([16]).

9.3 V oznámení o SVZ sa naopak len letmo hovorí o novom článku 16 Lisabonskej zmluvy a neuvádzajú sa širšie súvislosti, no zavádza sa nový právny základ služieb všeobecného hospodárskeho záujmu. Rada a Parlament pritom majú za úlohu prostredníctvom právnych predpisov a v súlade s bežným legislatívnym postupom stanoviť zásady a podmienky, za ktorých budú môcť služby všeobecného ekonomického záujmu plniť svoj účel.

9.4 Nový článok 16 Lisabonskej zmluvy teraz umožňuje skutočne uplatňovať zásadu, podľa ktorej má poslanie vo všeobecnom záujme prednosť. Táto skutočnosť pomôže obmedziť časté využívanie arbitráže Súdneho dvora.

9.5 Lisabonská zmluva zavádza viacero inovácií, v neposlednom rade aj vyššie uvedený nový článok 16 a všeobecný odkaz na SVZ a nehospodárske služby všeobecného záujmu. Umožňuje presmerovať zameranie služieb všeobecného záujmu v oblasti činnosti Spoločenstva v súlade so zásadou subsidiarity.

9.6 Nová Lisabonská zmluva (článok 16 ZFEÚ a protokol o SVZ) je preto podľa názoru EHSV len začiatok nového postupu na dosiahnutie väčšej právnej istoty a súvislejšej regulácie systémov jednotlivých štátov a Spoločenstva v oblasti SVZ.

9.7 Protokol o SVZ predstavuje príručku pravidiel týkajúcich sa služieb všeobecného záujmu, či už hospodárskeho alebo nehospodárskeho charakteru, no neusiluje sa vyriešiť problém rozlišovania medzi týmito dvomi kategóriami.

9.8 Zaradením rozdielu medzi hospodárskymi a nehospodárskymi službami do primárnej legislatívy a vzhľadom na nutnosť zabezpečiť dodržiavanie spoločných zásad fungovania SVHZ, ukazuje protokol o službách všeobecného záujmu, že proces objasňovania konceptov a systémov je teraz dôležitejší než kedykoľvek predtým pre zabezpečenie právnej istoty pre podniky a orgány zodpovedné za správu týchto služieb a ich hlavných užívateľov.

9.9 Oznámenie o službách všeobecného záujmu navrhuje „konsolidovať rámec EÚ vzťahujúci sa na služby všeobecného záujmu vrátane zdravotných a sociálnych služieb, ktorý poskytne konkrétne riešenia konkrétnych problémov“ a „zmes opatrení zameraných na jednotlivé odvetvia a opatrení zameraných na jednotlivé problémy“.

9.10 Pri takýchto krokoch by sa samozrejme mali brať do úvahy osobitné črty každého sektora. Keďže sa v primárnom práve EÚ uznáva, že služby všeobecného hospodárskeho záujmu (SVHZ) ako celok sú súčasťou „spoločných hodnôt“ EÚ a prispievajú k jej „sociálnej a územnej súdržnosti“, musia byť opatrenia týkajúce sa jednotlivých odvetví (zohľadňujúce špecifické črty každého odvetvia) spojené s prístupmi zameranými na jednotlivé problémy.

9.11 EHSV preto navrhuje mnohostranný, postupný prístup, pri ktorom sa spájajú aspekty zamerané na jednotlivé odvetvia a na jednotlivé problémy. To by viedlo k prijatiu legislatívnych iniciatív tam, kde je to potrebné a/alebo k prispôsobeniu týchto zásad a podmienok na rôzne príslušné odvetvia (horizontálny prístup zameraný na jednotlivé problémy).

([13]) Podľa záverov z Európskej rady z 13. – 14. marca 2008.
([14]) KOM(2007) 725 v konečnom znení.
([15]) CESE 427/2007, Ú. v. EÚ C 161, 13.7.2007, CESE 976/2006, Ú. v. EÚ C 309, 16.12.2006, CESE 121/2005, Ú. v. EÚ C 221, 8.9.2005 a CESE 1125/2003, Ú. v. EÚ C 80, 30.3.2004.
([16]) KOM(2007) 724 v konečnom znení, 20.11.2007, bod 3, s. 9.

10. **Špecifická situácia služieb všeobecného záujmu**

10.1 EHSV zdôrazňuje význam Lisabonskej stratégie, ktorá prispeje k zachovaniu výhod jednotného trhu a k jeho rozvoju a konsolidácii.

10.2 Komisia predstavila koncept sociálnych služieb všeobecného záujmu (SSVZ), ktorý podrobnejšie opísala v bielej knihe o službách všeobecného záujmu, v dvoch oznámeniach ([17]) a v „pracovnom dokumente“ ([18]).

10.3 Oznámenie neuvádza definíciu SSVZ, ale miesto toho rozlišuje medzi dvomi veľkými skupinami SSVZ: právnymi a doplnkovými systémami sociálnej ochrany na jednej strane, a „ďalšími základnými službami poskytovanými priamo danej osobe“ na strane druhej.

10.4 Opatrný postoj Komisie dokazuje, akou náročnou je klasifikácia SSVZ, nakoľko zahŕňajú špecifické a mimoriadne rôznorodé úlohy, ktoré sú hlboko zakorenené v národných a dokonca miestnych spoločných preferenciách.

10.5 Počas konzultácií k zelenej knihe z roku 2003 väčšina zúčastnených strán v tomto odvetví (miestne orgány, prevádzkovatelia, zástupcovia užívateľov) uviedla, že pociťujú narastajúcu právnu neistotu v súvislosti s právnymi predpismi Spoločenstva, ktoré sa na nich vzťahujú, kvôli ich špecifickej povahe, najmä pokiaľ ide o povolenie poskytovať služby. Jasne deklarovali, že sa cítia „ako v hmle“, čo im zabraňuje vykonávať ich prácu. Uvedené skutočnosti viedli k tomu, že:

— Komisia otvorila osobitný proces diskusie (vrátane komunikačných štúdií atď.),

— zákonodarcovia ich vo veľkej miere vyňali z pôsobnosti smernice o službách ([19]), a

— Európsky parlament opakovane vyzval na väčšiu právnu istotu ([20]).

10.6 Komisia sa však nestotožnila s týmto postojom, čo je v protiklade so špecifickým odvetvovým prístupom, ktorý podporuje a v súčasnosti sa jej návrhy obmedzujú na sériu odpovedí na „často kladené otázky“ a na interaktívne informačné služby, ktoré budú nepochybne užitočné, avšak nebudú právne záväzné.

10.7 S cieľom naplniť výzvy na právnu istotu uvedené *inter alia* v článku 16 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ), ktorý otvára nové perspektívy týkajúce miesta a úlohy služieb všeobecného hospodárskeho záujmu v Európskej únii, vrátane SSVZ, sa musí rozvíjať proces objasňovania konceptov, ako aj rámce Spoločenstva vzťahujúce sa na činnosť verejných služieb.

11. **Oznámenie na tému „Príležitosti, prístup a solidarita: smerom k novej sociálnej vízii pre Európu 21. storočia“**

11.1 Výbor víta ciele uvedené v oznámení na tému „Príležitosti, prístup a solidarita: smerom k novej sociálnej vízii pre Európu 21. storočia“ ([21]), ktoré zahŕňa občanov EÚ, občiansku spoločnosť, podniky vrátane MSP a je založené na kľúčových nástrojoch EÚ – jednotnom trhu, Lisabonskej stratégii pre rast a zamestnanosť a stratégii trvalo udržateľného rozvoja.

11.2 Súčasné zmeny v európskych spoločnostiach (EÚ 27 má 500 miliónov občanov a vyrovnáva sa o. i. s demografickými zmenami, globalizáciou, technickým pokrokom a hospodárskym rozvojom) síce môžu priniesť nové pracovné príležitosti a zručnosti, ale prispôsobovanie sa zmenám prináša riziko nezamestnanosti a vylúčenia.

11.3 EHSV podporuje aktívnejšiu úlohu EÚ pri uľahčovaní, predvídaní a podpore týchto štrukturálnych zmien, pričom má na medzinárodnej úrovni presadzovať európske hodnoty. Oznámenie načrtáva novú sociálnu víziu pre Európu ponúkajúcu šance uspieť v živote a snaží sa skompletizovať konzultačný proces ukončený 15. februára 2008. Na diskusii o sociálnych zmenách a koncepte európskej sociálnej reality sa medzi inými zúčastnil aj Úrad poradcov pre európsku politiku (The Bureau of European Policy Advisers (BEPA)), členské štáty a inštitúcie EÚ. EHSV víta cieľ zabezpečiť, aby konečná analýza týchto diskusií prispela k príprave novej sociálnej agendy, ktorá má byť predložená v roku 2008 a zohľadnila nový inštitucionálny rámec stanovený Lisabonskou zmluvou.

11.4 *Všeobecné predpoklady a pripomienky*

11.4.1 Vývoj sociálnej reality

Vo všetkých členských štátoch prebiehajú rýchle a zásadné zmeny a Európania vyjadrujú obavy a strach o budúcu generáciu

([17]) KOM(2006) 177 z 26.4.2006 pod názvom „Oznámenie Komisie – Implementácia Lisabonského programu Spoločenstva: Verejnoprospešné sociálne služby v Európskej únii“ a KOM(2007) 725 z 20. novembra 2007 pod názvom „Služby všeobecného záujmu vrátane sociálnych služieb všeobecného záujmu: nový európsky záväzok“.

([18]) SEC (2007) 1514 z 20.11.2007 „Najčastejšie otázky v súvislosti s uplatňovaním pravidiel verejného obstarávania na sociálne služby všeobecného záujmu“.

([19]) Pozri článok 2 ods. 1 a článok 2 písm. j) smernice o službách.

([20]) Rapkayova správa zo 14.9.2006 a Hasse Ferreirova správa z roku 2007.

([21]) KOM(2007) 726 v konečnom znení.

(pozri tiež predchádzajúce stanoviská a iniciatívy EHSV, dokument BEPA s podrobným prehľadom súčasných sociálnych trendov a správu Komisie z roku 2007 o sociálnej situácii).

11.4.2 Sociálna vízia pre Európu ponúkajúca šance uspieť v živote: podporovať blahobyt prostredníctvom príležitostí, prístupu a solidarity

— Príležitosti – dobre začať, uvedomiť si svoj potenciál a čo najlepšie využiť možnosti, ktoré ponúka inovačná, otvorená a moderná Európa.

— Prístup – nové a účinné spôsoby dosiahnutia vzdelania, vývoj na trhu práce, využívať kvalitnú zdravotnícku starostlivosť a sociálnu ochranu a zúčastňovať sa na kultúrnom a spoločenskom živote.

— Solidarita – podporovať spoločenskú súdržnosť a trvalú udržateľnosť a zabezpečiť, aby nikto nebol odstrkovaný.

11.4.2.1 EHSV súhlasí s názorom Komisie, že neexistuje všeliek vhodný pre celú Európu, a že spoločné výzvy si vyžadujú spoločnú akciu, ktorá má byť podporovaná aktívnym občianstvom.

11.4.2.2 Boj proti sociálnemu vylúčeniu a zlepšovanie kvality života prostredníctvom vytvárania príležitostí pre jednotlivcov je základným predpokladom pre udržanie hospodárskeho rastu a zníženie rizika nedostatkov v sociálnom systéme. Dôvera je kľúčová pre pokrok, modernizáciu a otvorenosť voči zmenám.

11.4.3 Kľúčové oblasti činnosti:

V snahe splniť ciele „príležitosti, prístup a solidarita“, potrebuje EÚ investovať do týchto oblastí:

1) **mládež:** nové sociálne zmeny a ekonomika založená na inovácii a technológiách si vyžaduje venovať väčšiu pozornosť vzdelávaniu a rozvíjaniu schopností. Investovanie do mladých ľudí má pozitívny vplyv na hospodársky rozvoj a zároveň sociálnu súdržnosť. Lisabonská agenda postavila vzdelávanie do centra európskeho sociálneho a ekonomického systému tým, že vedomosti pretransformovala na hybnú silu konkurencieschopnosti Európy v celosvetovom meradle;

2) **uspokojujúce profesionálne kariéry:** dynamická ekonomika a pracovný trh si vyžaduje flexibilné pravidlá pre trh práce a vysoké sociálne štandardy (pozri „flexiistota“);

3) **dlhší a zdravší život:** vyššia dĺžka života predstavuje záťaž pre systémy sociálnej ochrany, ale vytvára tiež nové ekonomické príležitosti v oblasti nových služieb, tovarov a technológií. EÚ by mala podporovať, aby nové sociálne politické opatrenia využili tieto príležitosti a aby napravili zlyhania súčasných ochranných systémov;

4) **rovnosť medzi mužmi a ženami:** nové ekonomické modely prinášajú nové sociálne systémy. Pracovná politika by sa napr. mala prispôsobiť novým požiadavkám na rovnosť pohlaví. Niektoré z návrhov Komisie sa venujú rozdielom v mzdách, daňovému systému a prorodinnému prostrediu na pracovisku;

5) **aktívne začlenenie a nediskriminácia:** nedávne rozšírenie odhalilo hospodárske a sociálne rozdiely medzi členskými štátmi a regiónmi. Európska komisia sa zameriava na podporu novej politiky súdržnosti založenej na prijímaní rôznorodosti, aktívnom začleňovaní, podpore rovnosti a boji proti diskriminácii;

6) **mobilita a sociálna integrácia:** jednotný trh viedol k zvýšenej mobilite občanov, čo malo vplyv aj na MSP. Vyžaduje si to nový celoeurópsky prístup založený na integrácii;

7) **občianska participácia, kultúra a dialóg:** tieto aspekty zohrávajú dôležitú úlohu v sociálnej súdržnosti a vyžadujú si tiež ekonomické zdroje spojené s inováciou a rozvojom technológií.

11.4.4 Úloha EÚ

11.4.4.1 EHSV zdôrazňuje skutočnosť, že hoci hlavnými kompetenciami v tejto politickej oblasti disponujú členské štáty, EÚ a sociálni partneri zohrávajú dôležitú úlohu pri koordinovaní a podpore súvisiacich akcií a reforiem. *„Acquis communautaire“* je hlavným nástrojom najmä so zreteľom na politiku rozširovania a súdržnosti, Lisabonskú zmluvu a Chartu základných práv.

11.4.4.2 EHSV súhlasí s týmito piatimi stratégiami uvedenými v oznámení:

— **stanoviť rámce pre politickú činnosť:** EÚ už stanovila spoločné ciele smerujúce k harmonizácii medzi členskými štátmi podľa stratégie pre zamestnanosť, Lisabonskej agendy a sociálnych politík. V súčasnosti treba vyvinúť úsilie na dosiahnutie týchto cieľov a fungovanie spoločných týchto spoločných princípov;

— **udržať európske hodnoty a zabezpečiť rovnaké podmienky:** právny rámec EÚ zohráva kľúčovú úlohu pri koordinovaní národných politík smerom k spoločným cieľom;

— **deliť sa o skúsenosti a osvedčené postupy:** EHSV zastáva názor Komisie, že osvedčené postupy, výmena skúseností, spoločné a vzájomné hodnotenia sociálnych inovácií by mali tvoriť súčasť širokej politickej diskusie na národnej a európskej úrovni. Aktívne by sa mali zapojiť aj inštitúcie na národnej, regionálnej a miestnej úrovni, sociálni partneri a mimovládne organizácie;

— **podporovať opatrenia na miestnej, regionálnej a vnútroštátnej úrovni:** európske politiky súdržnosti a štrukturálne fondy prispievajú k znižovaniu rozdielov pokiaľ ide o blahobyt a životnú úroveň v EÚ. Za posledné roky sa tieto nástroje bližšie spojili s politickou prioritou EÚ „rastu a zamestnanosti“ (v období 2007-2013 Európsky sociálny fond investuje 75 miliárd eur na poskytnutie nových odborných znalostí pracujúcemu obyvateľstvu a novátorskej organizácie práce podnikom). EHSV zdôrazňuje, že Európsky fond na prispôsobenie sa globalizácii je dôležitým nástrojom solidarity, ktorý by mal poskytovať aktívne opatrenia na zmiernenie dôsledkov globalizácie pre najzraniteľnejšie skupiny a podniky, vrátane MSP. Je preto dôležité zúčastniť sa na diskusii o rozpočte EÚ po roku 2013 a začleniť do nej výsledky konzultácie o sociálnej realite;

— **zvyšovať informovanosť a vybudovať silnú základňu poznatkov:** EHSV víta iniciatívy ako napr. Európsky rok rovnakých príležitostí pre všetkých (2007), medzikultúrneho dialógu (2008) a boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu (2010). Existujúce nadácie a agentúry – Európska nadácia pre zlepšovanie životných a pracovných podmienok, Európska agentúra pre základné práva a Európsky inštitút pre rovnosť pohlaví budú čoraz väčšou mierou prispievať k rozhodovaciemu procesu, zvyšovaniu povedomia a k podpore systematických konzultácií (nielen prostredníctvom internetu). Do tohto procesu by sa mali zapojiť EHSV, panely nezávislých expertov, zastupiteľské organizácie a výskumné inštitúcie na európskej a národnej úrovni. EHSV vyzýva na väčšie zapojenie všetkých zúčastnených strán do zvyšovania povedomia a zlepšovania kvality zistení (poskytovanie spoľahlivých údajov, štatistík, spoločných ukazovateľov, monitorovacích systémov atď.) o sociálnych otázkach.

V Bruseli 18. septembra 2008

predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS